

דין, עיבור וצעקה – עיון בליקוטי מוהר"ן תורה כא

ליקוטי מוהר"ן תורה קסט

...כי בשעת עיבור הוא בחי דין כשארז"ל (ברכות כט ע"ב) בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברת, נמצא שעיבור הוא בחי דין.

ליקוטי מוהר"ן תורה כא

בהעלותך את הנרות כו', פ"י רש"י שתהא שלהבת עולה מאיליה:

א כתיב (תהלים קל"ט) 'אחור וקדם צרתני, כי יש שכל אדם משיג אותו עיי הקדמות רבות, והשכל הזה מכונה בשם אחור. ויש שכל שבא לאדם בלא שום הקדמה, אלא עיי שפע אלקי, וזה מכונה בשם קדם, בשם פנים: והתלהבות הלב, נולד מחמת תנועת השכל. כי טבע התנועות שמוליד חוס, ולפי מהירות תנועות השכל, כן מוליד חוס בלב. נמצא עיי שפע אלקי, שהשכל נשפע לאדם במהירות שאין צריך להשתמש בשום הקדמה, עיי המהירות, שלהבת הלב עולה תמיד מאיליה:

ב אבל להגיע לבחי שפע אלקי הנ"ל, אי"א לבא לזה, אלא שיקדש את פיו, וחוטמו, ועיניו, ואוזניו, והן הן מאירין לו שפע אלקי הנ"ל. היינו, שישמור את עצמו מלהוציא שקר מפיו: ויהיה לו יראת שמים, שהוא בחי חוטם, בבחי (ישעיה י"א) והריחו ביראת ה': ויהיה לו אמונת חכמים, התלוי באודניו, בבחי (משלי כ"ב) שמע דברי חכמים: ועצים עיניו מראות ברע: כי הן הן המעוררין את שפע אלקי הנ"ל לבא, כי הפה והחוטם והעינים והאזניים, תלויים במות. והן מעוררין את המוח, שיהיה בבחי קדם, בבחי פנים: וזה בחי (תהלים קי"ט) ראש דברך אמת, זה בחי מוח הנאמר אצל פה: וזה (שם קי"א) ראשית חכמה יראת ה', זה בחי מוח הנאמר אצל חוטם: וזה בחי (משלי ט"ז) הוכח לחכם ויאחבך, זה בחי מוח הנאמר אצל אודניו, בבחי שמע דברי חכמים: וזה בחי (בראשית ג') ותפקחנה עיני

שניהם, זה בחי מוח הנאמר אצל עיניו: והן הן שבעת הנרות. כי פה, ותרין נוקבא חוטמא, ותרין עיניו, ותרין אודניו, הם בחי שבעת הנרות. ומנרתא דא רישא(א), היינו המוח. ופני המנורה, היינו שפע אלקי הנ"ל:

ג ושפע אלקי הזאת הוא בחי סוכה, כי סוכה הוא בחי שסכה ברוח הקודש(ב), כי רוח הקודש הוא שפע אלקי. וסוכה הזאת היא בא עיי ז' עננים, היינו בחי שבעת הנרות כנ"ל, שעל ידם האדם משיג פני המנורה, היינו סוכה, היינו שפע אלקי. ורוח הקודש נקרא על שם החכמה, שהיא רוח חכמה הבא מקודש כידוע(ג): וזה שאמרו חז"ל(ד), מנין שאין מסככין אלא בדבר שאין מקבל טומאה, ובדבר שגידולו מן הארץ. שנאמר ואד יעלה מן הארץ, מה אד הוא דבר שאין מקבל טומאה, ואין גידולו אלא מן הארץ וכו'. ואד הן הן אלו העננים הנ"ל, והן בחי קודש. וגדלין מן הארץ, כי צריך המקבל הזה להיות חכם. כי הקדוש ברוך הוא יחב חכמתא לחכימין(ה). בבחי (שמות ל"א) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה(ו):

ד וסוכה הנ"ל, היינו רוח הקודש הנ"ל, שפע אלקי הנ"ל, הוא בחי מקיפין. שהשכל הזה הוא גדול עד למאד, עד שאין המוח יכול לסובלו, ואין נכנס במוח, אלא הוא מקיף את הראש. כמו שאנו רואים, כמה חכמות עמוקות, שאין יכולת במוח האנושי להבין על בוריו. כמו כמה וכמה מבוכות שאנו נבוכים בהם, כמו הידיעה והבחירה, שאין מוח של אנושי יכול להבין את הידיעה הזאת. והשכל הזה הוא בחי מקיף, שאין נכנס בפנימיות המוח, כי אם מקיף אותו מבחוץ, והשכל הפנימי מקבל חיותו מהמקיף הזה:

[...]

ז ולפעמים יש, שהמוחין והשפע אלקי הוא בהעלם, בבחי עיבור. ואז יפה צעקה לאדם, בין בתפלה בין בתורה, כשנתעלם המוחין. כי העלם היינו עיבור, זה בבחי (דברים ל"ב) צור ילדך תשי. כמו (ישעיה ל"ז) וכח

אין ללידה, כמו אשה שתשה כחה מלידה. ובשעה שהיא כורעת לילד, ראמת עיין קלין, כמנין תיבות שבמזמור יעקב, ואז מולדת (וזהר פנחס רמ"ט ע"ב). והשבעין קלין, הן בחיי שבעה קולות שאמר דוד על המים, שכל אחד כלול מעשר. והצעקה שאדם צועק בתפלתו ובתורתו, כשנסתלקין המוחין בבחי' עיבור, אלו הצעקות הן בחיי צעקת הילדות. והקבי"ה שהוא יודע תעלומות של המוחין, איך נתעלמו, הוא מאזין צעקתו. והצעקה הוא במקום צעקת השכינה, כאלו השכינה צועקת, ואז מולדת המוחין. וזה בחיי הקול מעורר הכוונה (ז), היינו מוחין. וזה בחיי תכלם שבעת ימים, שבעת ימים, זה בחיי שבעה קולות של דוד כנייל. שהם שבעין קלין הנייל, שצריך לצעוק, כדי להוציא אור הפנים הנייל מהעלם אל הגילוי. והגילוי זה בחיי לידה, ואז אחר הלידה, דם נעכר ונעשה חלב (בכורות ו' ע"ב). וזה בחיי תכלם, כי הכלימה אזל סומקא ואתי חוורא (ב"מ נ"ח ע"ב), היינו דם נעכר ונעשה חלב. וזה צור ילדך תשי ריית של צעקתו יודע תעלומות כנייל, (ח) וזה תשי ריית של תכלם שבעת ימים:

ח וכשאדם לומד תורה ואין מבין בה שום חידוש, זה מחמת שהמוחין והשכל של התורה והלימוד הזה, הן

בבחי' עיבור. וזה נקרא בשם יעקב, כי יעקב זה בחיי עיבור, בחיי (הושע י"ב) בבטן עקב את אחיו, ואז צריך לצעוק הקלין הנייל. וזה בחיי (בראשית כ"ז) הקול קול יעקב, כשהוא בבחי' יעקב, צריך לו הקלין, כדי להוציא המוחין בבחי' לידה:

ומי שתורתו בלא הבנה בה שום חידוש, אין לדרוש אותה לרבים. כי התורה הזאת שהיא בבחי' יעקב בבחי' עיבור, אף על פי שהקבי"ה מתענג (בה), בבחי' ודגלו עלי אחבה אל תקרי ודגלו אלא ולגלוגו (מדרש שה"ש). אבל אין לדרוש אותה כמו שהיא לרבים, כי אין לדרוש אלא דברים המבוררים. כמאמר (שבת קמ"ה ע"ב) אמור לחכמה אחותי את, אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אמור, ואם לאו אל תאמר: וזהו (תהלים קל"ח) כי יעקב בחר לו יה, כשהיא בבחי' יעקב בבחי' עיבור, בלא מוחין. זאת הלימוד, בחר לו הקדוש ברוך הוא, בבחי' ודגלו עלי אחבה, ואין לדרוש אותה לרבים. אבל ישראל לסגולתו, ישראל אותיות לי ראש. היינו התגלות המוחין, המשכת אור הפנים הנייל, שפע אלקי הנייל, בתוך הפנימי כנייל. וזה בחיי ישראל, בבחי' (ישעיה מ"ט) ישראל אשר בך אתפאר. בך דייקא, שיתמשך עטרת תפארת, היינו המקיפין הנייל, בך, בתוך הפנימיות. לסגולתו, זאת התורה יכול לדרוש אותה לרבים:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כט עמוד ב

רבי יהושע אומר, המחלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה וכי בכל פרשת העבור. מאי פרשת העבור? אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברת - יהיו כל צרכיהם לפניך.

דברים רבה (ליברמן) פרשת ואתחנן

אל תוסף דבר אלי עוד (דברים ג' כ"ו), אייל משה מה עשיתי, בשביל שאמרתי להם שמעו נא המורים (במדבר כ"י י'), בשביל אחרים את הורגני, וכן את מוצא שאמר לישראל ויתעבר הי' בי למענכם (דברים ג' כ"ו), מהו ויתעבר? ו' יודה אמי עיבור הדין עלי ובשבילך. ו' נחמיא אומי מהו ויתעבר, נתמלא עלי עברה. כאשה עוברת שאינה יכולה לשיח מפני עוברת, למה, למענכם.